

วิชา หุ้นส่วน

การบรรยายภาคคำ ครั้งที่ ๖ และ ๗
วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖

ดร.พรภัทร์ ตันติกุลนันท์
รองเลขาธิการศาลอุทธรณ์คดีชำนัญพิเศษ

1

บรรยาย ๘ ครั้ง

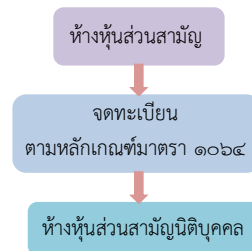
๑. ครั้งที่ ๑ และ ๒ วันศุกร์ที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๒. ครั้งที่ ๓ วันศุกร์ที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๓. ครั้งที่ ๔ และ ๕ วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๔. ครั้งที่ ๖ และ ๗ วันศุกร์ที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.
๕. ครั้งที่ ๘ วันศุกร์ที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๖ เวลา ๑๘.๐๐ ถึง ๑๙.๕๐ น.

2

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

3

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล



ห้างหุ้นส่วนสามัญจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้
ต่างจากห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด ซึ่งต้องจดทะเบียนเสียก่อน
จึงจะเกิดห้างหุ้นส่วนจำกัดและบริษัทจำกัด

4

หัวข้อที่ ๑ ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ
หัวข้อที่ ๒ ผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนสามัญ

5

หัวข้อที่ ๑ ผลโดยทั่วไปของการจดทะเบียน

- ๑.๑ รายการจดทะเบียนข้อมูลทางธุรกิจกลายเป็นข้อมูลสาธารณะ
- ๑.๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่
ภายในขอบวัตถุประสงค์

6

๑.๑ รายการจดทะเบียนข้อมูลทางธุรกิจกลายเป็นข้อมูลสาธารณะ

“มาตรา ๑๐๖๔ อันห้างหุ้นส่วนสามัญนั้นจะจดทะเบียนก็ได้ การลงทะเบียนนั้น ท่านบังคับให้มีรายการดังนี้คือ

- (๑) ชื่อห้างหุ้นส่วน
- (๒) วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่และสาขาทั้งปวง
- (๔) ชื่อและที่สำนักกับทั้งอาชีพของผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน...
- (๕) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการ แต่เพียงบางคน
- (๖) ถ้ามีข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการประการใดให้ลงไว้ด้วย ...
- (๗) ตราซึ่งใช้เป็นสำคัญของห้างหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๒๐ วรรคหนึ่ง บุคคลทุกคน ... ชอบที่จะตรวจเอกสารซึ่งนายทะเบียนเก็บรักษาไว้ได้...หรือจะขอให้คัดสำเนาหรือเนื้อความในเอกสาร...

มาตรา ๑๐๒๑ นายทะเบียนทุกคนจะต้องแต่งย่อรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา เป็นคราว ๆ ตามแบบซึ่งรัฐมนตรีเจ้ากระทรวงจะได้กำหนดให้

มาตรา ๑๐๒๒ เมื่อได้พิมพ์โฆษณาดังนั้นแล้ว ท่านให้ถือว่าบรรดาเอกสารและข้อความซึ่งลงทะเบียนอันได้กล่าวถึงในย่อรายการนั้น เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงไม่เลือกว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องด้วยห้างหุ้นส่วนหรือด้วยบริษัทนั้น หรือที่ไม่เกี่ยวข้อง

- นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องย่อรายการจดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๒๑ รายการจดทะเบียน (เช่น ข้อจำกัดอำนาจ) ที่ถูกย่อและลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา สันนิษฐานเด็ดขาดว่าทุกคนต้องรู้ ตามมาตรา ๑๐๒๒ ฎีกาที่ ๘๑๐๖/๒๕๖๐ การเป็นนิติบุคคลและอำนาจของผู้แทนนิติบุคคล นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทต้องแต่งย่อรายการส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ถือเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงตามมาตรา ๑๐๒๑ และมาตรา ๑๐๒๒...

- รายการจดทะเบียนทั้งที่ถูกย่อและไม่ได้ถูกย่อพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา ทุกคนขอตรวจและคัดสำเนาได้ ตามมาตรา ๑๐๒๐ วรรคหนึ่ง

๑.๒ ห้างหุ้นส่วนสามัญมีสถานะเป็นนิติบุคคลมีสิทธิและหน้าที่ภายในขอบวัตถุประสงค์

“มาตรา ๑๐๑๕ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทเมื่อได้จดทะเบียนตามบัญญัติแห่งลักษณะนี้แล้ว ท่านจัดว่าเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น”

“มาตรา ๖๖ นิติบุคคลย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่น ภายในขอบแห่งอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ซึ่งได้บัญญัติหรือกำหนดไว้ในกฎหมาย ข้อบังคับ หรือตราสารจัดตั้ง”

- ห้างเป็นนิติบุคคลแยกจากผู้เป็นหุ้นส่วน มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวเอง อาจฟ้องหรือถูกฟ้องได้ การกระทำกิจการใดๆผูกพันห้างหุ้นส่วน ไม่ผูกพันหุ้นส่วนเป็นการส่วนตัว

หุ้นส่วนผู้จัดการ จัดการงานได้เฉพาะในขอบวัตถุประสงค์เท่านั้น

วัตถุประสงค์โดยตรง ตามที่ปรากฏในทะเบียนของห้าง เช่น เพื่อขายเสื้อผ้า มีการซื้อเสื้อผ้าหรือซื้อผ้ามาผลิตขาย

วัตถุประสงค์โดยปริยาย คือ เรื่องที่ได้กระทำหรือต้องกระทำเพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยตรง เช่น เช่าพื้นที่ เช่าตึกแถว กู้ยืมเงินฟ้องคดี

หากทำกิจการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ มี ๓ ประเด็นให้พิจารณา

(๑) กิจการนั้นไม่ผูกพันห้าง ให้สัถยาบันหรือยอมรับกิจการนั้นไม่ได้ แม้เป็นประโยชน์แก่ห้าง เพราะนอกสิทธิและหน้าที่ของห้าง ถ้าห้างต้องการให้กิจการที่อยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ผูกพันตน ต้องแก้ไขขอบวัตถุประสงค์ก่อน ตามมาตรา ๑๐๓๒

***เปรียบเทียบ กรณีกระทำในขอบวัตถุประสงค์ แต่กระทำไปโดยผู้ที่ไม่เป็นอำนาจ ห้างให้สัถยาบันได้ หลักดีการตัวแทน

(มาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง ถ้าตัวแทนกระทำอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำนอกทำเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่ายอมไม่ผูกพันตัวการเว้นแต่ตัวการจะให้สัถยาบันแก่การนั้น)

(๒) ห้างไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก แต่หุ้นส่วนผู้จัดการ ที่ทำกิจการนอกขอบวัตถุประสงค์ ต้องรับผิดชอบตัว

มาตรา ๗๖ วรรคสอง ถ้าความเสียหายแก่บุคคลอื่นเกิดจากการกระทำที่ไม่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล บรรดาบุคคลดังกล่าวตามวรรคหนึ่ง (ผู้แทน ผู้มีอำนาจทำการแทน) ที่ได้เห็นชอบให้กระทำการนั้นหรือได้เป็นผู้กระทำการดังกล่าว ต้องร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น

***เปรียบเทียบ ห้างไม่จดทะเบียน ซึ่งใช้หลักกรรมดการค่าของห้าง (ซึ่งอาจกว้างกว่าขอบวัตถุประสงค์ได้) หุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบไม่จำกัดในการใดที่หุ้นส่วนคนหนึ่งทำไปในทางกรรมดการค่าของห้าง ตามมาตรา ๑๐๕๐

13

ฎีกาที่ ๔๑/๒๕๐๙ วัตถุประสงค์ของห้างจำเลยที่จดทะเบียนคือ ประกอบการค้าสินค้าพื้นเมือง ส่งสินค้าเข้า ส่งสินค้าออก ค่าเครื่องอุปโภคบริโภค เป็นนายหน้าและตัวแทน ผู้จัดการของจำเลยทำสัญญาค้าประกันหนี้ จึงเป็นการกระทำนอกวัตถุประสงค์ของจำเลย จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

(๓) หากบุคคลภายนอกไม่ทราบถึงขอบวัตถุประสงค์ของห้าง แล้วได้มีการส่งมอบทรัพย์สินกันหรือมีการปฏิบัติตามสัญญากันไปบ้างแล้ว บุคคลภายนอกจะได้รับการเยียวยาอย่างไร?

๑. ฟ้องขอเรียกคืนทรัพย์สิน “มาตรา ๑๓๓๖ ... เจ้าของทรัพย์สินมีสิทธิใช้สอย... กับทั้งมีสิทธิติดตามและเอาคืนซึ่งทรัพย์สินของตนจากบุคคลผู้ไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้”

14

๒. หลักสุจริต “มาตรา ๕ ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต”

เมื่อห้างรับเอาประโยชน์มาแล้ว จะปฏิเสธความรับผิดชอบได้ **แต่** การที่ห้างต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ไม่ได้หมายความว่า สัญญานั้นเป็นอันผูกพันห้าง หรือถือว่าห้างได้ให้สัตยาบัน

ตัวอย่างที่ ๑

ห้างขายเสื้อผ้า มี ก ข ค เป็นหุ้นส่วน ทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ก ซื้อผ้าจาก ง และเช่าตึกแถวจาก จ สำหรับขายเสื้อผ้า สัญญาซื้อผ้าเป็นวัตถุประสงค์โดยตรง สัญญาเช่าตึกแถวเป็นวัตถุประสงค์โดยปริยาย อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ทั้งสองสัญญา กิจการทั้งสองดังกล่าวจึงผูกพันห้าง

15

ตัวอย่างที่ ๒

ข้อเท็จจริงเดิม แต่ ก ซื้อข้าวสารจาก เอ มาเพื่อวางขายในร้าน สัญญายอมไม่ผูกพันห้าง เพราะอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ แต่ เอ เรียกให้ ก รับผิดชอบเป็นการส่วนตัวได้ ตามมาตรา ๗๖ วรรคสอง

ตัวอย่างที่ ๓

แม้ ข และ ค เห็นดีด้วยกับสัญญาซื้อข้าวสารของ ก จาก เอ ห้างก็ไม่อาจให้สัตยาบันได้ (ไม่ว่าสัญญานั้นจะเป็นคุณหรือโทษ) เพราะเป็นเรื่องการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖๖

16

ตัวอย่างที่ ๔

ถ้าหลังจาก ก ทำสัญญาซื้อข้าวสารจาก เอ แล้ว เอ **นำข้าวสารมาส่งมอบ** ห้างนำข้าวสารออกขาย ต่อมา เอ เรียกให้ห้างชำระหนี้ ห้างไม่ชำระโดยอ้างว่าสัญญาซื้อข้าวสารอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์ เอ ต้อง

(๑) ใช้สิทธิติดตามเรียกข้าวสารคืนหรือเรียกราคาใช้แทนจากห้างได้ ตามมาตรา ๑๓๓๖ เพราะสัญญาไม่มีผลผูกพันหรือ

(๒) ใช้สิทธิเรียกให้ห้างชำระราคาค่าข้าวสารโดยอาศัยหลักสุจริตตามมาตรา ๕ เพราะห้างรับเอาประโยชน์จากสัญญาแล้ว โดยการนำข้าวสารไปขาย ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบ

17

หัวข้อที่ ๒ ผลโดยเฉพาะของการจดทะเบียน

๒.๑ หุ้นส่วนถือเอาประโยชน์ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนได้

๒.๒ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง

๒.๓ ความรับผิดของหุ้นส่วนซึ่งออกจากห้าง

๒.๔ ห้างเลิกกันเมื่อศาลมีคำสั่งให้ห้างล้มละลาย

๒.๕ สิทธิของเจ้าหนี้ของห้างต่อผู้เป็นหุ้นส่วน

๒.๖ สิทธิของเจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วนต่อห้าง

๒.๗ ข้อจำกัดอำนาจ

๒.๘ การลาออกจากหุ้นส่วนผู้จัดการ

18

๒.๑ หุ้นส่วนถือเอาประโยชน์ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อตนได้

“มาตรา ๑๐๖๕ ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน”

เหตุผล บุคคลทั่วไปขอคัดข้อมูลทางธุรกิจดังกล่าวได้ ทราบว่าใครเป็นหุ้นส่วน

****เปรียบเทียบห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๔๙ (privity of contract) ซึ่งเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นไม่ได้ เพราะข้อมูลขององค์กรเป็นเพียงข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้เปิดเผยต่อสาธารณะ**

19

๒.๒ ห้ามหุ้นส่วนค้าขายแข่งกับห้าง (เนติ ๗๔)

มาตรา ๑๐๖๖ ห้ามมิให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนนั้น ไม่ว่าทำเพื่อประโยชน์ตน หรือเพื่อประโยชน์ผู้อื่น หรือ **ไปเข้าเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนอื่น** ซึ่งประกอบกิจการอันมีสภาพเป็นอย่างเดียวกัน และแข่งขันกับกิจการของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้น เว้นไว้แต่จะได้รับความยินยอมของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

แต่ข้อห้ามเช่นว่ามานี้ ท่านว่าจะ**ไม่ฟังใช้ได้** ถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วน**ทั้งหลายได้รู้อยู่แล้วในเวลาเมื่อลงทะเบียนห้างหุ้นส่วนนั้นว่า ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งได้ทำกิจการหรือเข้าเป็นหุ้นส่วนอยู่ในห้างหุ้นส่วนอื่น** อันมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนที่ทำไว้ด้วยกันนั้นก็**ได้บังคับให้ถอนตัวออก**

20

มาตรา ๑๐๖๗ ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งคนใดกระทำฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติในมาตราก่อนนี้ไซ้ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนนั้นชอบที่จะเรียกเอาผลกำไรอันผู้นั้นหาได้ทั้งหมด หรือเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายซึ่งห้างหุ้นส่วนได้รับเพราะเหตุนั้น

แต่ทั้งนี้ท่านห้ามมิให้ฟ้องเรียกเมื่อพ้นเวลาปีหนึ่ง นับแต่วันทำการฝ่าฝืน

อนึ่ง บทบัญญัติมาตรานี้ ไม่ลบล้างสิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายนอกนั้น ในอันจะเรียกให้เลิกห้างหุ้นส่วน”

21

- มาตรา ๑๐๖๖ และ ๑๐๖๗ หลักการเดียวกับมาตรา ๑๐๓๘ และ ๑๐๕๗ (๑) กรณีห้างไม่จดทะเบียน และสามารถนำมาตรา ๑๐๕๘ การกำจัดหุ้นส่วนมาใช้ด้วย

ฎีกาที่ ๘๕๓๒/๒๕๕๙ (เนติ ๗๔)

ถ้าฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทน แม้กิจการที่ค้าขายแข่งขาดทุนหรือไม่มีกำไร หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนก็ยังคงใช้ค่าสินไหมทดแทน เพราะไม่ใช่การฟ้องเรียกเอาผลกำไร โดยหุ้นส่วนอื่นร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างได้ ตามมาตรา ๑๐๖๗ แต่จะบังคับให้หุ้นส่วนที่ฝ่าฝืนหยุดประกอบกิจการที่ค้าขายแข่งไม่ได้เพราะอาจเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับความเสียหาย

22

- มาตรา ๑๐๖๖ และ ๑๐๖๗ ต่างจากมาตรา ๑๐๓๘ สามประการ

(๑) ห้ามเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่ว่าจะจดทะเบียนหรือไม่) หรือหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด ต่างจากมาตรา ๑๐๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งมีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ จึงต้องห้ามเป็นหุ้นส่วนทุกกรณีแม้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

(๒) ข้อยกเว้นที่ค้าขายแข่งได้เพิ่มเติมเข้ามานอกจากหุ้นส่วนอื่นทั้งหมดยินยอม คือ หุ้นส่วนอื่นทราบอยู่แล้วขณะจดทะเบียน และในสัญญาจัดตั้งห้างไม่ได้กำหนดให้ถอนตัว

(๓) ผลกำไรหรือค่าสินไหมทดแทน ห้างเป็นผู้เรียกเอง

23

๒.๓ ความรับผิดของหุ้นส่วนซึ่งออกจากห้าง

“มาตรา ๑๐๖๘ ความรับผิดของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน อันเกี่ยวแก่หนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนออกจากหุ้นส่วนนั้น ย่อมมีจำกัดเพียงสองปี นับแต่เมื่อออกจากหุ้นส่วน”

กำหนดเวลาสองปี เป็นระยะเวลา มิใช่อายุความ ในระหว่างเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และหุ้นส่วนด้วยกัน จึงสามารถตกลงเป็นอย่างอื่นได้ (เนติ'๖๕)

นับแต่วันที่จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงไม่ใช่ประกาศราชกิจจานุเบกษา (เนติ'๖๕) หรือแสดงเจตนา ถึงวันที่ใช้สิทธิเรียกร้อง เว้นแต่หนี้ระงับหรือขาดอายุความ

24

****เปรียบเทียบกับกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน** ตาม
มาตรา ๑๐๕๑

“ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งออกจากหุ้นส่วนไปแล้วยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไป”

26

๒.๔ ห้างเลิกกันเมื่อศาลมีคำสั่งให้ห้างล้มละลาย

- การเลิกกันของห้างเหมือนกรณีห้างไม่จดทะเบียน คือหุ้นส่วนทุกคนตกลงกันเลิก / ตามมาตรา ๑๐๕๕ โดยผลของกฎหมาย / และมาตรา ๑๐๕๗ โดยคำสั่งศาล

- ที่เพิ่มเติมคือ “มาตรา ๑๐๖๙ นอกจากในกรณีทั้งหลายที่บัญญัติไว้ใน มาตรา ๑๐๕๕ ท่านว่าห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนยอมเลิกกันเมื่อห้างหุ้นส่วนนั้นล้มละลาย” เป็นการเลิกกันโดยผลของกฎหมายมีผลทันที

26

๒.๕ สิทธิของเจ้าหนี้ของห้างต่อผู้เป็นหุ้นส่วน

มาตรา ๑๐๗๐ เมื่อใดห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียน**ผิดนัดชำระหนี้** เมื่อนั้นเจ้าหนี้ของห้างหุ้นส่วนนั้นชอบที่จะเรียกให้ชำระหนี้เอาแต่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งก็ได้

- ห้างเป็นนิติบุคคล เจ้าหนี้เรียกให้ห้างรับผิดชอบหนี้ที่อยู่ภายในขอบวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๖๖ แต่ตามมาตรา ๑๐๒๕ หุ้นส่วนก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ไม่จำกัด ดังนั้น **ภายหลังห้างผิดนัดชำระหนี้** เจ้าหนี้เรียกให้หุ้นส่วนแต่ละคนรับผิดชอบได้โดยสิ้นเชิง หรือรับผิดชอบร่วมกัน (มาตรา ๑๐๗๐ และ ๑๐๒๕)

****เปรียบเทียบกับกรณีห้างไม่จดทะเบียน** มาตรา ๑๐๕๐ เจ้าหนี้เรียกให้หุ้นส่วนรับผิดชอบชำระหนี้ได้โดยตรงและไม่จำกัด

27

มาตรา ๑๐๗๑ ในกรณีที่กล่าวไว้ในมาตรา ๑๐๗๐ นั้น ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนนำ**พิสูจน์**ได้ว่า

(๑) สินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนยังมีพอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดหรือบางส่วน และ

(๒) การที่จะบังคับเอาแก่ห้างหุ้นส่วนนั้น**ไม่เป็นการยาก** ฉะนั้นเจ้าหนี้**ศาลจะ**บังคับให้เอาสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนนั้นชำระหนี้ก่อนก็ได้**สุดแต่ศาลจะเห็นสมควร**

- หากห้างผิดนัดและเจ้าหนี้ฟ้องแต่หุ้นส่วน หุ้นส่วนใช้สิทธิเกี่ยงให้ไปบังคับชำระหนี้กับทรัพย์สินห้างก่อนได้ แต่**ผล**ของการใช้สิทธิเกี่ยงต่างจากผู้ค้าประกันใช้สิทธิเกี่ยง (มาตรา ๖๘๘ และ ๖๘๙) คือ เป็นดุลพินิจศาล เจ้าหนี้จึงฟ้องหุ้นส่วนให้รับผิดชอบ โดยไม่บังคับคดีเอาทรัพย์สินของห้างก่อนได้ (เทียบฎีกาที่ ๑๐๙๒/๒๕๔๔)

28

๒.๖ สิทธิของเจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วนต่อห้าง

มาตรา ๑๐๗๒ ถ้าห้างหุ้นส่วนซึ่งจดทะเบียนยังมีได้เลิกกันตราใด เจ้าหนี้ของผู้เป็นหุ้นส่วนเฉพาะตัวยอมใช้สิทธิได้แต่เพียงในผลกำไร หรือเงินซึ่งห้างหุ้นส่วนค้างชำระแก่ผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นเท่านั้น ถ้าห้างหุ้นส่วนนั้นเลิกกันแล้ว เจ้าหนี้ยอมใช้สิทธิได้ตลอดจนถึงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนคนนั้นอันมีในสินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วน

-ห้างยังไม่เลิก เรียกได้เพียงจากกำไร และเงินที่ห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วน

-ห้างเลิก เรียกจากกำไร เงินที่ห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วน และ**เงินหรือทรัพย์สินที่นำมาลงทุน** (เมื่อห้างเลิก ขึ้นตอนชำระบัญชี จะมีการคืนหุ้น)

28

๒.๗ ข้อจำกัดอำนาจของห้าง

- ข้อจำกัดอำนาจ เช่น ทำนิติกรรมต้องมีหุ้นส่วน ๒ คนลงลายมือชื่อ เนื่องจากต้องจดทะเบียนตามมาตรา ๑๐๖๔ (๖) จึงผูกพันบุคคลภายนอกตามมาตรา ๑๐๒๒ (มีการโฆษณา) และมาตรา ๑๐๒๐ (สามารถคัดถ่าย)

- หากบุคคลภายนอกเข้าทำนิติกรรมโดยฝ่าฝืนข้อจำกัดอำนาจ เรียกให้ห้างรับผิดชอบไม่ได้ ต้องเรียกหุ้นส่วนรับผิดชอบตัว ตามมาตรา ๗๗ (นำเรื่องตัวแทนมาใช้กับนิติบุคคล) ประกอบมาตรา ๘๒๓ วรรคสอง เว้นแต่ห้างให้สัตยาบันโดยตรงหรือโดยปริยายรับเอานิติกรรม ห้างถึงต้องรับผิด ตามมาตรา ๘๒๓ วรรคหนึ่ง (**อย่าสับสนกับกรณีทำนอกขอบวัตถุประสงค์ ซึ่งไม่อาจให้สัตยาบันได้**)

29

มาตรา ๗๗ ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทนแห่งประมวลกฎหมายนี้ มาใช้บังคับแก่ ความเกี่ยวพันระหว่างนิติบุคคลกับผู้แทนของนิติบุคคล และระหว่างนิติบุคคล หรือ ผู้แทนของนิติบุคคลกับบุคคลภายนอก โดยอนุโลม

มาตรา ๘๒๓ ถ้าตัวแทนกระทำการอันใดอันหนึ่งโดยปราศจากอำนาจก็ดี หรือทำ นอกเหนือขอบอำนาจก็ดี ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันตัวการ เว้นแต่ตัวการจะให้สัตยาบัน แก่การนั้น

ถ้าตัวการไม่ให้สัตยาบัน ท่านว่าตัวแทนย่อมต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยลำพัง ตนเอง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลภายนอกนั้นได้รู้ก่อนว่าตนทำการโดยปราศจาก อำนาจ หรือทำนอกเหนือขอบอำนาจ

*****เปรียบเทียบห้างไม่จดทะเบียน** ข้อจำกัดอำนาจไม่มีผลผูกพัน บุคคลภายนอก ตามมาตรา ๑๐๕๓ แม้หุ้นส่วนทำนอกข้อจำกัดอำนาจ ทุก คนก็ต้องร่วมรับผิดชอบ ควบคู่กันที่เข้าไปตามหลักกรรมดาการค้ำขายของห้าง ตามมาตรา ๑๐๕๐

31

๒.๘ การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

มาตรา ๑๐๖๔/๑ หุ้นส่วนผู้จัดการคนใดในห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนจะ ลาออกจากตำแหน่ง ให้อยู่ในใบล่าออกต่อหุ้นส่วนผู้จัดการอื่นคนหนึ่งคนใด การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบล่าออกไปถึงหุ้นส่วนผู้จัดการอื่นนั้น

ในกรณีที่ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนมีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว ให้หุ้นส่วน ผู้จัดการที่จะลาออกจากตำแหน่งแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่ง คนใดทราบเพื่อนัดประชุมและพิจารณาตั้งผู้จัดการคนใหม่ พร้อมกับแนบ ใบล่าออกไปด้วย การลาออกมีผลนับแต่วันที่ใบล่าออกไปถึงหุ้นส่วนผู้นั้น

หุ้นส่วนผู้จัดการซึ่งลาออกตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง จะแจ้งการลาออก ของตนให้นายทะเบียนทราบด้วยก็ได้

32

มาตรา ๑๐๖๔/๒ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการ ให้ห้างหุ้นส่วน จดทะเบียนนำความไปจดทะเบียนภายในสิบสี่วันนับแต่วันที่มีการ เปลี่ยนแปลง

มาตรา ๑๐๒๓ ผู้เป็นหุ้นส่วนก็ดี ห้างหุ้นส่วนก็ดี หรือบริษัทก็ดี จะถือเอา ประโยชน์แก่บุคคลภายนอกเพราะเหตุที่มีสัญญาหรือเอกสาร หรือข้อความ อันบังคับให้จดทะเบียนตามลักษณะนี้ยังไม่ได้ จนกว่าจะได้จดทะเบียนแล้ว แต่ฝ่ายบุคคลภายนอกจะถือเอาประโยชน์เช่นว่านั้นได้

แต่ถึงกระนั้นก็ดี ผู้เป็นหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้น ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทซึ่งได้รับ ชำระหนี้ก่อนจดทะเบียนนั้นย่อมไม่จำต้องคืน

33

- หุ้นส่วนผู้จัดการต้องทำ “ใบล่าออก” เป็นหนังสือ

- หากห้างมีหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน ให้อยู่ในใบล่าออกต่อหุ้นส่วนผู้จัดการ อื่น มีผลเมื่อใบล่าออกถึงหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น

- หากห้างมีหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียว ต้องแสดงเจตนาต่อหุ้นส่วนคนหนึ่ง โดยทำหนังสือเพื่อนัดประชุมและพิจารณาตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนใหม่ พร้อมใบล่าออก มีผลเมื่อใบล่าออกถึงหุ้นส่วนนั้น

- ในระหว่างห้างกับบุคคลภายนอก การลาออกของหุ้นส่วนผู้จัดการจะ ผูกพันบุคคลภายนอกต่อเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียน มาตรา ๑๐๒๓

34

-เป็นหน้าที่ของห้างต้องเปลี่ยนแปลงหลักฐานทางทะเบียนภายใน ๑๔ วัน ตามมาตรา ๑๐๖๔/๒ **หุ้นส่วนผู้จัดการที่ลาออกสามารถแจ้งการลาออก ของตนต่อนายทะเบียนได้เอง ตามมาตรา ๑๐๖๔/๑ ได้ด้วย**

-ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีบทบัญญัติลักษณะเดียวกัน มาตรา ๑๐๗๘/๑ และ ๑๐๗๘/๒

35

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

36

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด
 หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด
 หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
 หัวข้อที่ ๔ หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

๓๗

หัวข้อที่ ๑ ลักษณะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น คือห้างหุ้นส่วนประเภทหนึ่ง ซึ่งมีผู้เป็นหุ้นส่วนสองจำพวก ดังจะกล่าวต่อไปนี้ คือ

- (๑) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งมี**จำกัดความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างหุ้นส่วน**นั้นจำพวกหนึ่ง และ
 (๒) ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนซึ่งต้อง**รับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วนไม่มีจำกัด**จำนวนอีกจำพวกหนึ่ง”

๓๘

ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีผู้เป็นหุ้นส่วน ๒ จำพวก

หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

รับผิดในหนี้ของห้างโดยไม่จำกัด
 ภายใต้มาตรา ๑๐๗๐ และ ๑๐๗๑
 (หลังห้างผิดนัด/สิทธิเกี่ยว)
 โดยผลมาตรา ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

รับผิดในหนี้ของห้างโดยจำกัด
 ภายใต้มาตรา ๑๐๘๕
 (หลังห้างเลิก/ไม่เกินส่วนลงหุ้น)

การแบ่งกำไร จะแบ่งกันตามสัดส่วนการลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วน (มาตรา ๑๐๘๔) แต่ในความรับผิดในหนี้ ต้องพิจารณาก่อนว่าเป็นหุ้นส่วนจำพวกใด

๓๙

ตัวอย่าง

ก ข ค จัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด ลงหุ้นคนละ ๑๐,๐๐๐ บาท ก และ ข เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด ค เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ทุกคนชำระค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว

เมื่อห้างเลิกกัน มีการชำระบัญชี พบว่า มีทรัพย์สิน ๔๐,๐๐๐ บาท หนี้สิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท หลังจากชำระหนี้แล้วเหลือหนี้ค้างชำระ ๖๐,๐๐๐ บาท

เจ้าหนี้สามารถเรียกให้ ก และ ข ชำระหนี้ได้ แต่เรียกให้ ค ชำระหนี้ไม่ได้ เพราะชำระค่าหุ้นครบถ้วนแล้ว

๔๐

หัวข้อที่ ๒ การจัดตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา ๑๐๗๘ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านบังคับว่าต้องจดทะเบียน ...

- (๒) ข้อตกลงความเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด และวัตถุประสงค์...
 (๔) ชื่อ ... ของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด และจำนวนเงินซึ่งเขาเหล่านั้นได้ลงหุ้นด้วยในห้างหุ้นส่วน
 (๕) ชื่อ ... ของผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด
 (๖) ชื่อหุ้นส่วนผู้จัดการ ในเมื่อได้แต่งตั้งให้เป็นผู้จัดการแต่เพียงบางคน
 (๗) ถ้ามีชื่อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการอันจะผูกพันห้างหุ้นส่วนนั้นประการใดให้ลงไว้ด้วย ...

๔๑

ข้อสังเกต

๑. การจัดตั้งหจก.ต้องจดทะเบียนเสมอ คูฎีกาที่ ๖๐๖๘/๒๕๕๗ วินิจฉัยว่าการที่บุคคลทั้งหลายร่วมกันยื่นคำร้องขอจดทะเบียนจัดตั้ง หจก. ถือว่าตกลงกันตั้งห้างตามมาตรา ๑๐๑๒ แล้ว ไม่ต้องพิจารณาลักษณะข้อตกลงอีก

ฎีกาที่ ๖๐๖๘/๒๕๕๗ พฤติการณ์ที่โจทก์ จำเลยที่ ๒ และ พ. ร่วมกันยื่นคำร้องขอจดทะเบียนตั้ง หจก. ถือว่ายอมผูกพันกันตามกฎหมายเพื่อทำกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะได้แต่กิจการที่ทำในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดตามมาตรา ๑๐๑๒ แล้ว ต่างจากที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเป็นหุ้นส่วนโดยไม่จดทะเบียน**ซึ่งต้องพิจารณาด้วยว่าการตกลงนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหรือไม่**

๔๒

๒. ห้างเป็นนิติบุคคลแยกจากผู้เป็นหุ้นส่วน มีสิทธิ หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองภายในขอบวัตถุประสงค์ อาจฟ้องหรือถูกฟ้องได้ การกระทำกิจการใดๆผูกพันห้าง ไม่ผูกพันหุ้นส่วนเป็นการส่วนตัว เหมือนห้างสามัญจดทะเบียน ตามมาตรา ๑๐๑๕ และมาตรา ๖๖

๓. มาตรา ๑๐๗๕ ก่อนจดทะเบียนจัดตั้ง หจก. การดำเนินกิจการอยู่ในฐานะห้างไม่จดทะเบียน ผลเช่น หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบร่วมกันไม่จำกัดจำนวน แม้ตกลงให้บางคนเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด (ฎีกาที่ ๙๙๒/๒๕๒๑) การส่งมอบส่วนลงหุ้นที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ เพียงแสดงเจตนากรรมสิทธิ์ตกเป็นของห้างตั้งแต่เวลาที่นำมาลงหุ้น (ฎีกาที่ ๔๑๙๒/๒๕๓๓) เมื่อจดทะเบียนแล้ว หจก. ก็ต้อง**ร่วมรับผิดชอบกับหุ้นส่วนในหนี้**ซึ่งหุ้นส่วนก่อให้เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนด้วย (ฎีกาที่ ๓๘๖/๒๕๑๙) แต่**สิทธิเรียกร้อง**

ต่อบุคคลภายนอกที่ชำระเมิตต่อห้างก่อนจดทะเบียน ไม่โอนไปยังห้างเมื่อจดทะเบียนแล้ว (ฎีกาที่ ๒๕๑๐/๒๕๑๖ (ป.))

ฎีกาที่ ๒๕๑๐/๒๕๑๖ (ป.) ขณะเกิดเหตุละเมิด ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังมีได้จดทะเบียน ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ โจทก์ผู้เป็นหุ้นส่วนมีอำนาจฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบในการละเมิดต่อทรัพย์สินของห้าง และอำนาจฟ้องหรือสิทธิเรียกร้องของโจทก์ที่มีต่อผู้ทำละเมิดต่อทรัพย์สินนั้นเป็นบุคคลสิทธิ มิใช่ทรัพย์สินที่ติดตามไปกับตัวทรัพย์สิน เมื่อสิทธิดังกล่าวเกิดขึ้นแล้ว แม้ต่อมาห้างหุ้นส่วนได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายซึ่งรวมเข้ากันเป็นห้างหุ้นส่วนนั้นก็ตาม **อำนาจฟ้องหรือสิทธิเรียกร้องดังกล่าวก็ไม่โอนไปยังห้างหุ้นส่วนจำกัด** โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องคดีนี้ได้

หัวข้อที่ ๓ หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

- สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดคล้ายหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน เพราะตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างไม่จำกัด จึงนำบทบัญญัติห้างสามัญมาใช้วินิจฉัย

- ความสัมพันธ์ระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดด้วยกันเอง และระหว่างหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดกับห้าง ก็ใช้บทบัญญัติห้างสามัญ โดยต้องไม่ขัดกับสภาพของห้าง ตามมาตรา ๑๐๘๐

ลักษณะของหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด

๓.๑ คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ

๓.๒ เป็นผู้จัดการห้าง

๓.๓ ไม่มีสิทธิค้าขายแข่งกับห้าง

๓.๔ ร่วมรับผิดชอบในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

๓.๑ คุณสมบัติเป็นสาระสำคัญ

- เหตุผล เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้ ตามมาตรา ๑๐๘๗ จึงต้องอาศัยความไว้นใจเชื่อใจ ส่งผล ๓ ประการ

(๑) ห้างเลิกกันเมื่อหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดตาย ล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ มาตรา ๑๐๕๕ (๕) ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(๒) โอนหุ้นให้บุคคลภายนอกโดยหุ้นส่วนอื่นทั้งหมดไม่ยินยอมไม่ได้ มาตรา ๑๐๔๐ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(๓) โอนเฉพาะส่วนกำไรของตนให้บุคคลภายนอกไม่ทำให้เข้าเป็นหุ้นส่วน มาตรา ๑๐๔๑ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐

(ทั้ง ๓ เรื่อง ให้กลับไปดูที่บรรยายห้างไม่จดทะเบียน ๗.๑.๒ (๕), ๖.๑ (๑) และ (๒))

๓.๒ เฉพาะหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดเป็นผู้จัดการห้างได้

มาตรา ๑๐๘๗ อันห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้น ท่านว่าต้องให้แต่เฉพาะผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้นเป็นผู้จัดการ

- จัดการงานได้เหมือนหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ นำมาตรา ๑๐๓๓ มาตรา ๑๐๓๕ มาใช้ โดยอาศัยมาตรา ๑๐๘๐

- เช่น บรรดาหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดอาจตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียวให้มีอำนาจจัดการงานได้ตามลำพัง ถ้าตั้งหลายคนแต่ละคนก็จัดการได้โดยลำพังเช่นกัน เพียงแต่จะทำการอันใดที่หุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนทักท้วงไม่ได้

มาตรา ๑๐๓๕ ถ้าได้ตกลงกันว่าจะให้ผู้เป็นหุ้นส่วนหลายคนจัดการห้างหุ้นส่วนไซ้ หุ้นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจะจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นก็ได้ แต่หุ้นส่วนผู้จัดการคนหนึ่งคนใดจะทำการอันใดซึ่งหุ้นส่วนผู้จัดการอีกคนหนึ่งทักท้วงนั้นไม่ได้

๓.๓ ไม่มีสิทธิค้าขายแข่งกับห้าง (ออกนิตี ๗๔ แล้ว)

- เหมือนหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน (มาตรา ๑๐๖๖ ๑๐๖๗ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐) ให้กลับไปดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๒

- มาตรา ๑๐๖๗ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ห้างเป็นผู้เรียกผลกำไรหรือค่าสินไหม แต่ถ้าหุ้นส่วนที่ค้าขายแข่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการทั้งหมดเสียเอง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดก็เป็นผู้เรียกได้ (ฎีกาที่ ๘๕๓๒/๒๕๕๙)

๓.๔ ร่วมรับผิดในหนี้ของห้างไม่จำกัดจำนวน

ตามมาตรา ๑๐๗๗ (๒) โดยความรับผิดเหมือนหุ้นส่วนในห้างจดทะเบียน จึงส่งผล ๓ ประการ

(๑) รับผิดหลังห้างผิดนัดชำระหนี้ โดยมีสิทธิเรียกร้องให้บังคับเอาทรัพย์สินของห้างตามมาตรา ๑๐๗๐ ๑๐๗๑ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๕)

(๒) รับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนออกจากห้าง ๒ ปีนับแต่ออกตามมาตรา ๑๐๖๘ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างจดทะเบียน ๒.๓)

(๓) หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดคนใหม่ที่เข้ามา รับผิดในหนี้ของห้างที่เกิดขึ้นก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน ตามมาตรา ๑๐๕๒ ประกอบมาตรา ๑๐๘๐ (ดูที่บรรยายห้างไม่จดทะเบียน ๖.๒)

ฎีกาที่ ๗๓๕/๒๕๖๑ วินิจฉัยทั้งประเด็นตาม (๒) และ (๓)

(๑) จำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๘ ก.ย. ๕๗ ถึงวันที่ ๒๓ ก.ย. ๕๖ ส่วนจำเลยที่ ๓ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดวันที่ ๒๔ ก.ย. ๕๖ ถึงปัจจุบัน

(๒) วันที่ ๓๐ มิ.ย. ๕๖ ห้างทำสัญญาประนีประนอมเข้ากับโจทก์รับว่าเป็นหนี้ตกลงผ่อนชำระเป็นงวด ต่อมาห้างผิดนัด โจทก์ฟ้องวันที่ ๑๘ พ.ย. ๕๖ ให้ห้าง, จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ รับผิด

(๓) จำเลยที่ ๓ ต้องร่วมรับผิดกับห้างแม้หนี้เกิดก่อนเข้ามาเป็นหุ้นส่วน (มาตรา ๑๐๕๒, ๑๐๗๗ (๒) และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)

(๔) จำเลยที่ ๒ ต้องร่วมรับผิดกับห้างเพราะหนี้เกิดก่อนออกจากหุ้นส่วนและยังอยู่ในเวลา ๒ ปีนับแต่ออก (มาตรา ๑๐๖๘ และ ๑๐๘๐ วรรคหนึ่ง)

บทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญอื่นๆ ซึ่งมีคำพิพากษาวินิจฉัยว่านำมาใช้กับห้างหุ้นส่วนจำกัด ตามมาตรา ๑๐๘๐

- ลำดับพิจารณาจากบทบัญญัติห้างจดทะเบียนก่อน หากไม่มี จึงพิจารณาบทบัญญัติห้างไม่จดทะเบียน

(๑) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๑) ละเมิดข้อบังคับ

(๒) เหตุที่ห้างต้องเลิกกันตามคำสั่งศาล มาตรา ๑๐๕๗ (๓) ห้างเหลือวิสัยดำรงต่อไปได้ ซึ่งหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดเป็นผู้ร้องขอหรือฟ้องให้เลิกห้างได้ (ฎีกาที่ ๗๓๔/๒๕๖๑ และน่าจะรวมไปถึงการร้องขอหรือฟ้องให้เลิกห้างตามมาตรา ๑๐๕๗ ทั้ง ๓ กรณี)

ฎีกาที่ ๗๓๔/๒๕๖๑ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหุ้นส่วน ๖ คน คือ โจทก์ทั้งสี่ และ

อ. เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ส่วนจำเลยที่ ๒ เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดและเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตามคำฟ้องอ้างว่าจำเลยที่ ๒ กระทำล่วงละเมิดบทบังคับอันเป็นข้อสาระสำคัญซึ่งสัญญาหุ้นส่วนกำหนดไว้โดยจงใจ ทำให้ห้างเหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่ต่อไปได้ เมื่อบทบัญญัติในเรื่องห้างหุ้นส่วนจำกัดไม่ได้กล่าวถึงว่าหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่มีสิทธิขอเลิกห้างหรือไม่ จึงต้องนำบทบัญญัติเรื่องการเลิกห้างของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้บังคับตามมาตรา ๑๐๘๐ มีผลให้หุ้นส่วนคนใดอาจร้องขอให้ศาลสั่งเลิกห้างตามมาตรา ๑๐๕๗ (๓) ได้ โจทก์ทั้งสองมีอำนาจฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนจำกัด ส. จำเลยที่ ๑ และจัดการชำระบัญชีได้

(๓) สิทธิออกเสียงลงคะแนนถอดถอนหุ้นส่วนผู้จัดการ ต้องให้หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดออกเสียง หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดไม่มีสิทธิ

มาตรา ๑๐๓๖ “อันหุ้นส่วนผู้จัดการนั้น จะเอาออกจากตำแหน่งได้ต่อเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายยินยอมพร้อมกัน เว้นแต่จะได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น”

(๔) สิทธิไต่ถามการงานของห้าง ตรวจดูและคัดสมุดบัญชี เอกสารของห้าง มาตรา ๑๐๓๗ หุ้นส่วนทุกประเภทมีสิทธินี้ แต่การใช้สิทธิของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ต้องมีเหตุสมควรและพิจารณาเป็นรายกรณีไป (ฎีกาที่ ๑๑๕๕๖/๒๕๕๗)

(๕) สังเกตว่า มาตรา ๑๐๕๐ และมาตรา ๑๐๕๓ ซึ่งใช้กับห้างไม่จดทะเบียนไม่นำมาใช้กับพหุ. เพราะโดยสภาพพหุ. คือ ห้างนิติบุคคลรับผิดชอบในขอบวัตถุประสงค์และข้อจำกัดอำนาจมีการจดทะเบียน